

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Мета вивчення навчальної дисципліни. На основі новітніх досліджень сформуванати у студентів ґрунтовні знань з початкового періоду людства – від появи самої людини і суспільства до створення перших соціальних інститутів; розкрити соціально-економічні стосунки, особливості формування інститутів шлюбу та сім'ї, організації влади та управління, розвитку форм суспільної свідомості на різних етапах розвитку первісного суспільства, висвітити долі первісного суспільства в Новий та Новітній час.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	1	1
Семестр вивчення	1	1
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	150	72
Кількість годин навчальних занять	60	10
Лекційні заняття	26	6
Семінарські заняття	34	4
Самостійна та індивідуальна робота	90	62
Форма підсумкового контролю	іспит	іспит

3. Статус дисципліни нормативна

4. Передумови для вивчення дисципліни. «Історія первісного суспільства» базується на вивчених у ЗОШ таких історичних дисциплін як «Всесвітня історія», «Історія стародавнього суспільства», «Історія України».

5. Програмні компетентності навчання.

На основі вивчення дисципліни студент має набути таких компетентностей:

а) **інтегральних**: здатність аналізувати сучасний стан розвитку наукових знань первісної історії; розв'язувати проблеми первісної історії, що пов'язані з проблемами походження людини і людського суспільства, міграціями, соціальних відносин у первісних людських колективах їх господарської діяльності, соціальних відносин; визначати на основі аналізу фактичного матеріалу тенденції, закономірності, особливості динаміки розвитку первісних колективів на території Європи й України в цілому; застосовувати методи і теорії з первісної історії для моделювання процесів розвитку первісних колективів, що мало час у далекому минулому на території Старого світу й України.

б) **загальних**: здатність до цілеспрямованого накопичування знання, самостійного пошуку та опрацювання інформації; здатність до аналізу процесів у широкому соціальному та історичному контексті; здатність застосовувати набуті знання та навички у практичних ситуаціях; здатність до творчого мислення, яке полягає у схильності до самостійності міркувань та умовиводів;

в) **спеціальних (фахових і наукових)**: здатність виявляти та опрацьовувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію; здатність здійснювати історичні та археологічні дослідження з визначеної тематики, застосовуючи інформаційно-комунікативні технології та інформаційні бази даних; здатність брати участь у дискусії з питань первісної історії в різних формах наукової комунікації.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни. У результаті вивчення даного курсу студент повинен повинен набути такі результати навчання:

Знати: хронологію та періодизацію історії первісного суспільства; спеціальну термінологію; різноманітні теорії походження людини; основні етапи антропо- та соціогенезу; основні та допоміжні форми господарства на різних етапах розвитку первісного суспільства; причини й наслідки першого та другого розподілу праці; характерні риси кожного етапу розвитку історії первісного суспільства; причини занепаду первісного суспільства та переходу

людства до стратифікованих форм життя; шляхи і форми розкладу первісного суспільства; особливості матеріальної та духовної культури первісних суспільств.

Уміння: характеризувати джерела вивчення історії первісного суспільства; аналізувати еволюцію людини від появи перших людських істот до людини сучасного біологічного виду; порівнювати побут, житло, одяг та звичаї людини первісного суспільства; описувати пам'ятки мистецтва та культуру первісної епохи на території України та Євразії; характеризувати господарство та матеріальну культуру стадій ранньопервісної та пізньопервісної общини в історії людства; спираючись на вимоги програми, відбирати для уроків історії найважливіші факти й поняття з курсу "Історія первісного суспільства"; використовувати свої знання з історії первісного суспільства для організації позакласної пошукової роботи з учнями-краєзнавцями; працювати з писемними й усними пам'ятками.

Комунікація: демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі; встановлювати ефективну комунікацію з науковцями та представниками різноманітних верств населення, субкультур.

Автономність та відповідальність: самостійно опрацьовувати різні типи джерел при виконанні індивідуальних завдань; демонструвати самостійність і відповідальність при виконанні функціональних обов'язків.

7. Засоби діагностики результатів навчання. Засобами оцінювання і методами демонстрування результатів навчання дисципліни «Історія первісного суспільства» є екзамен, студентські презентації та виступи на наукових заходах.

8. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика дисципліни "Історія первісного суспільства". Доба праобщини							
Тема 1. Вступ до дисципліни. Проблеми хронології та періодизації	15	3		4		8	
Тема 2. Джерелознавство історії первісного суспільства	12	2		2		8	
Тема 3. Теоретичні аспекти процесу антропогенезу.	12	2		2		8	
Тема 4. Антропогенез.	13	2		4		7	
Тема 5. Характеристика праобщини	11	2		2		7	
Разом за змістовим модулем 1	63	11		14		38	
Змістовий модуль 2. Общинно-родовий лад							
Тема 1. Завершення процесу антропогенезу та поява общинно-родової організації	13	2		4		7	
Тема 2. Давня родова община первісних мисливців, збирачів і рибалок	11	2		2		7	
Тема 3. Первісне суспільство періоду розквіту родової общини (епоха неоліту і енеоліту).	14	2		4		8	
Разом за змістовим модулем 2	38	6		10		22	
Змістовий модуль 3. Епоха політогенезу							
Тема 1. Передумови і причини розпаду первісного ладу	14	2		4		8	
Тема 2. Шляхи і форми розпаду первісного суспільства.	11	2		2		7	
Тема 3. Зародження суспільних класів і шляхи переходу до цивілізації	11	2		2		7	
Тема 4. Культура первісних суспільств	13	3		2		8	
Разом за змістовим модулем 3	49	9		10		30	

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика дисципліни "Історія первісного суспільства". Доба праобщини							
Тема 1. Вступ до дисципліни. Проблеми хронології та періодизації		0,5				4	
Тема 2. Джерелознавство історії первісного суспільства						4	
Тема 3. Теоретичні аспекти процесу антропогенезу.		0,5				4	
Тема 4. Антропогенез.		0,5				4	
Тема 5. Характеристика праобщини		0,5				4	
Разом за змістовим модулем 1		2				20	
Змістовий модуль 2. Общинно-родовий лад							
Тема 1. Завершення процесу антропогенезу та поява общинно-родової організації		0,5		0,5		7	
Тема 2. Давня родова община первісних мисливців, збирачів і рибалок		0,5		0,5		7	
Тема 3. Первісне суспільство періоду розквіту родової общини (епоха неоліту і енеоліту).		1		1		7	
Разом за змістовим модулем 2		2		2		21	
Змістовий модуль 3. Епоха політогенезу							
Тема 1. Передумови і причини розпаду первісного ладу		0,5		0,5		3	
Тема 2. Шляхи і форми розпаду первісного суспільства.		0,5		0,5		7	
Тема 3. Зародження суспільних класів і шляхи переходу до цивілізації		0,5		0,5		7	
Тема 4. Культура первісних суспільств		0,5		0,5		4	
Разом за змістовим модулем 3		2		2		21	

9. Форми поточного та підсумкового контролю. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота студента над досліджуваним матеріалом: повнота виконання завдань, рівень засвоєння навчальних матеріалів та окремих розділів дисципліни, робота з додатковою літературою, вміння. Поточний контроль здійснюється в усній та письмовій формах.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді модульної контрольної роботи та екзамену.

10. Критерії оцінювання результатів навчання. Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	40	100
20 балів	30 балів	10 балів		

При оцінюванні рівня знань студента аналізу підлягають:

– **характеристики відповіді:** цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;

– **якість знань** (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;

– **ступінь сформованості вміння поєднувати теорію і практику** під час розгляду ситуацій, практичних задач, в процесі політичної комунікації і соціалізації;

– **рівень володіння розумовими операціями:** вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;

– **досвід творчої діяльності:** вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;

– **самостійна робота:** робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння добувати інформацію з різноманітних джерел (нормативні, програмові; нормативні, преса), робота з комп'ютерною технікою, системою Internet .

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни)

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30	задовільно	
67-74	D (задовільно)	25		
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна. Для більш успішного засвоєння студентами навчального матеріалу використовується ноутбук та проектор для перегляду презентацій у форматі MS Power Point

12. Рекомендована література

Основна література

1. Баженов О.Л. Історія первісного суспільства: Підручник для історичних спеціальностей вищих закладів освіти. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисін Я.І., 2016. 371 с.
2. Залізняк Л.Л. Стародавня історія України. Київ : Темпора, 2012. 542 с.
3. Рэдклифф-Браун А.Р. Структура и функция в примитивном обществе. Очерки и лекции. Москва: Издательская фирма "Восточная литература" РАН, 2001. 303 с.
5. Ситник О.С. Культурна антропологія: походження людини і суспільства. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. 180 с.

Додаткова література

- Алексеев В.П. История первобытного общества: Учебник для студентов вузов. Москва : ООО «Издательство Астрель», 2004.
- Бунятян К.П. Давнє населення України. Київ : Либідь, 1999.
- Вишняцкий Л.Б. Неандертальцы. История несостоявшегося человечества. СПб. : Нестор-История, 2010.

Війдейко М.Ю. Рільництво племен трипільської культури. Київ: Інститут археології НАН України, 2005.

Гладилин В.М. Про випереджаючу роль розвитку фізичного типу людини в процесі становлення палеолітичного виробництва // Кам'яна доба України. 2008. Вип. 11. С. 120-121.

Дробышевский С.В. Предшественники. Предки? – Часть I. Австралопитеки. Часть II. "Ранние Номо". Москва-Чита : ЗИП Сиб. УПК, 2002.

Дробышевский С.В. Предшественники. Предки? Архантропы. Гоминиды, переходные от архантропов к палеоантропам. Москва : Едиториал УРСС, 2004.

Дробышевский С.В. Предшественники. Предки? Палеоантропы. Москва: КомКнига, 2006.

Залізник Л.Л. Первісна історія України: Навчальний посібник. Київ : Вища школа, 1999. 263 с.

Зубов А.А. Палеоантропологическая родословная человека. Москва, 2009.

Зубов А.А. Становление и первоначальное расселение рода "Номо". СПб. : Алетейя, 2011.

Ламберт Д. Доисторический человек: Кембриджский путеводитель. Ленинград : Недра, 1991.

Массон В.М. Экономика и социальный строй древних обществ (по данным археологии). Ленинград : Наука, 1976.

Матвеева Н.П. Реконструкция социальной структуры древних обществ по археологическим данным. Тюмень : Издательство ТГУ, 2007.

Першиц А.И. Хазанов А.М. Первобытная периферия классовых обществ до начала Великих географических открытий. Москва : Наука, 1978.

Семенов Ю.И. Происхождение брака и семьи. Москва : Мысль, 1974.

Станко В.Н., Гладких М.І., Сегеда С.П. Історія первісного суспільства. Київ : Либідь, 1999.

Степанчук В.Н. Льодовики, мамонти та первісні люди: Україна мільйон років тому. Київ : Наш час, 2007.

Степанчук В.Н. Поздние неандертальцы Крыма. Киик-кобинские памятники (история исследования, локализация, стратиграфия, хронология, фауна, каменный инвентарь, аналогии, происхождение, судьбы). Київ : Стилос, 2002.

Черниш А.П. Стародавнє населення Подністров'я в добу мезоліту. Київ : Наук. думка, 1975.

13. Рекомендовані джерела інформації.

Відео-лекції «Колумби кам'яного віку», «Одіссея людства»

Youtube-канал «Priminive technology»

<https://www.youtube.com/channel/UCAL3JXZSszSm8AlZyD3nQdBA/videos>